Rok I. Nr. 3.

TYGODNIK KOŚCIELNY.

PISMO DLA DUCHOWIEŃSTWA I POBOŻNYCH WIERNYCH
RELIGIJNO-NARODOWÉJ A NAUKOWÉJ TREŚCI.

Kraków dnia 29 Listopada 1848 roku.

Pismo to wychodzić będzie **raz na tydzień.** — Prenumerata przyjmuje się w Księgarni **J. Czecha** w Krakowie i kosztuje rocznie Złp. 24 czyli ZłR. 6.— kwartalnie Złp. 6 czyli ZłR. 1 i pół nie licząc w to kosztów przesyłki.— Do Nowego Roku 1849 wyjdzie Numerów 6 na które przedpłata wynosi Złotych Polskich 3.

Wszystkie listy tyczące się dziennika, mają być nadsyłane franko *pod adressem Księgarni, lub Redakcyi Tygodnika w domu X. Kanonika Scypiona na ulicy Kanonnéj.*

DALSZY CIĄG ALLOKUCYI P. IX.

I.

In Russiarum Imperio septem statuuntur Dioeceses Catholicae Romanae: Archiepiscopatus unus, Episcopatus sex: nempe,

1. Archidioecesis Mochiloviensis amplectens omnes Imperii partes, quae non continentur in sex Dioecesibus infra nominatis; Magnus Finlandiae Ducatus in ea pariter continetur.

2. Dioecesis Wilnensis complectens Gubernia Wilnae, et Grodni cum iis limitibus, quibus in praesens circumscribuntur.

3. Dioecesis Telscae, seu Samogitiensis complectens Gubernia Curlandiae et Kowni intra limites, quibus nunc praefiniuntur.

4. Dioecesis Minscensis complectens Gubernium Minscae cum suis hodiernis limitibus.

5. Dioecesis Luceorina, et Zytomeriensis constans Guberniis Kioviae, et Voliniae cum suis hodiernis limitibus.

6. Dioecesis Camenecensis complectens Gubernium Podoliae cum suis praesentibus finibus.

7. Nova Dioecesis Chersonensis, quae constat Provincia Bessarabiae, Guberniis Chersone-

I.

„W Cesarstwie Rossyjskiém stanowi się siedem Dyecezyi Rzymsko-Katolickich, to jest: jedno Arcy-Biskupstwo i sześć Biskupstw: a mianowicie.

1. Archidyecezya Mohilowska zajmująca wszystkie części Cesarstwa, nieobjęte sześciu Dyecezyami niżéj wymienionemi; do któréj należy także Wielkie Księstwo Finlandzkie.

2. Dyecezya Wileńska obéjmująca Gubernie Wileńską i Grodzieńską w tych granicach jakie obecnie istnieją.

3. Dyecezya Telszewska, czyli Żmudzka zawierająca Gubernie Kurlandzką i Kowieńską w granicach dzisiejszych.

4. Dyecezya Mińska obejmująca Gubernią Mińską w obecnych granicach.

5. Dyecezya Łucka i Żytomirska składająca się z Gubernii Kijowskiéj i Wołyńskiéj w dzisiejszych granicach.

6. Dyecezya Kamieniecka zajmująca Gubernią Podolską w teraźniejszych granicach.

7. Nowa Dyecezya Chersońska którą składać będą, prowincya Bessarabii, Gubernia Cher-

si, Ekaterinosław, Tauridis, Saratoviae et Astracani, et regionibus positis in generali Gubernio Caucasi.

II.

Apostolicae Litterae sub Plumbo statuent amplitudinem, et limites Dioecesium veluti in praecedenti articulo indicantur.

Decreta exsecutionis complectentur numerum, et nominationem Paroeciarum cujusque Dioecesis, ac Sanctae Sedis sanctioni subjicientur.

III.

Numerus Suffraganeatuum, qui Apostolicis Litteris Pii VI. anno 1798 sub Plumbo datis statuti sunt, in sex veteribus Dioecesibus servatur.

IV.

In urbe Saratovia erit suffraganatus novi Episcopatus Chersonensis.

V.

Episcopus Chersonensis annuum habebit censum quatuor millium quadrigentorum octoginta rublorum argenteorum. Ejus Suffraganeus eadem fruetur dote, qua alii Episcopi Suffraganei in Imperio potiuntur, scilicet bismille rublorum argenteorum.

VI.

Capitulnm Cathedralis Ecclesiae Chersonensis novem constabit Ecclesiasticis Viris nempe: *a*) duobus Praesulibus seu Dignitatibus Praeposito, et Archidiacono: *b*) quatuor Canonicis, quorum tres Theologi, Poenitentiarii, et Parochi muneribus fungentur: et tribus Mansionariis seu Beneficiariis.

VII.

In novo Chersonensi Episcopatu erit Dioecesanum Seminarium: ibi quindecim usque ad vigintiquinque Alumni alentur Gubernii impendiis, veluti qui in aliis Seminariis pensione fruuntur.

VIII.

Donec Episcopus Catholicus Armenii Ritus nominabitur, spiritualibus Armeniorum Catholicorum in Dioecesibus praesertim Chersonensi et

sońska Ekatarynosławska, Taurycka, Saratowska i Astrahańska, oraz kraje położone w Wielkorządztwie Kaukazkiém.

II.

Bulla, określi rozległość i granice Dyecezyj podług ich oznaczenia w artykule poprzednim.

Dekreta wykonawcze obejmą liczbę i nazwiska parafij każdéj Dyecezyi, i odesłane zostaną Stolicy Stéj. do zatwierdzenia.

III.

Zastrzega się w sześciu dawnych Dyecezyach liczba Suffraganij, oznaczona Bullą Piusa VI. 1798 roku.

IV.

W mieście Saratowie będzie Suffragania nowego biskupstwa Chersońskiego.

V.

Biskup Chersoński będzie miał rocznéj pensyi 4,480 rubli srebrem. A jego Suffragan takie mieć będzie uposażenie, jakie mają inni Biskupi Suffragani w państwie to jest, 2,000 rubli srebrem pensyi rocznéj.

VI.

Kapituła Katedralna Chersońska, składać się będzie z dziesięciu duchownych to jest *a*) z dwóch Prałatów, Dziekana i Archidyakona *b*) z cztérech Kanoników, z których trzech sprawować będą obowiązki Teologa, Spowiednika i Proboszcza, i trzech Mansyonarzy, czyli Beneficyatów.

VII.

W nowo-założonéj Dyecezyi będzie Seminaryum Dyecezalne, w którém 15 do 25 Alumnów, będzie utrzymywanych kosztem rządu, z wyznaczeniem na każdego pensyi, jak po innych seminaryach.

VIII.

Dopóki zamianowanym nie będzie Biskup katolicki obrządku Ormiańskiego, potrzeby duchowne Katolików Ormian, zwłaszcza w Dyecezyach Cher-

Camenecensi degentium necessitatibus consuletur, iis aptando regulas Cap, 9. Concilii Lateranensis an. 1215.

IX.

Episcopi Camenecensis et Chersonensis statuent numerum Clericorum Armeniorum, Catholicorum, eorum Seminariis Gubernii impendiis ali debent. In unoquoque ex dictis Seminariis aderit Presbyter Armenius Catholicus, ut alumnos Armenios proprii ritus caeremoniis erudiat.

X.

Quoties spirituales Catholicorum Romanorum et Armeniorum novi Episcopatus Chersonensis neccesitates postulaverint, Episcopus praeter modos huc usque adhibitos, ut hujusmodi occurratur necessitatibus, ob hanc causam Presbyterorum expeditionibus seu missionibus utetur, et Imperiale Gubernium eam pecuniae vim suppeditabit, quae illorum itineri, et victui fuerit necessaria,

XI.

Dioecesium numerus in Poloniae Regno servatur quemadmodum praefinitus fuit in Apostolicis Litteris Pii VII. diei 30. Junii anni 1818. Nihil immutatur quod ad numerum, et denominationem Suffraganeatuum harum Dioecesium pertinet.

XII.

Designatio Episcoporum pro Dioecesibus, et pro Suffraganeatibus Imperii Russiarum et Poloniae Regni per singulas vices locum habebit, consiliis ante habitis inter Imperatorem et S. Sedem. Institutio canonica ipsis a Romano Pontifice dabitur juxta consuetum morem.

XIII.

Episcopus est solus judex et administrator negotiorum ecclesiasticorum suae Dioecesis, salva tamen subjectione canonica Sanctae Apostolicae Sedi debita.

XIV

Negotia, quae antea subjicii debent deliberationibus Consistorii Dioecesani, sunt:

sońskiéj i Kamienieckiéj, opatrywane będą podług ustaw roz. 9. Soboru Laterańskiego z 1215 r.

IX,

Biskupi Kamieniecki i Chersoński oznaczać będą liczbę Kleryków Katolickich Ormiańskich, których rząd swym kosztem w Seminaryach utrzymywać ma obowiązek. W każdem z pomienionych seminaryów, ma bydź kapłan katolicki ormiański, któryby alumnów Ormiańskich kształcił w ceremoniach swego obrzędu.

X.

Ileby razy wymagały potrzeby duchowne Katolików Rzymskich Ormiańskich nowego biskupstwa Chersońskiego, Biskup prócz środków dotąd używanych do zaopatrywauia tychże potrzeb, w téj mierze używać będzie missij duchownych, a rząd cesarski dostarczać będzie funduszu potrzebnego na ich podróż i utrzymanie życia.

XI.

Liczba Dyecezyj w Królestwie Polskiém ta sama pozostaje, jak oznaczoną była Bullą Piusa VII d. 30 Czerwca 1818 roku. Co się dotycze liczby i nazwisk Suffraganij tych Dyecezyj, te żadnéj nie ulegają zmianie.

XII.

Mianowanie Biskupów na Dyecezye i Suffraganie w Cesarstwie Rossyjskiém i Królestwie Polskiém nastąpi za każdą razą, za poprzedniém porozumieniem się Cesarza ze Stolicą S. A ci instytucyą kanoniczną odbierać będą od Ojca S. według dawnego zwyczaju.

XIII.

Sam Biskup tylko jest sędzią i zawiadowcą spraw kościelnych w swojéj Dyecezyi, z zachowaniem jednak podległości kanonicznej, przynależnéj S. Stolicy Apostolskiéj.

XIV.

Sprawy, które brane być mają poprzednio pod rozwagę Konsystorza dyecezalnego są następujące:

I. De Viris Ecclesiasticis Dioecesis.

a). Negotia ad disciplinam generatim pertinentia (ea tamen minoris momenti, quae leves secum trahant poenas, destitutione, vel detentione plus minus diuturna minores, ab Episcopo decernuntur, inconsulto Consistorio, plena eidem Episcopo relicta libertate consulendi, si opportunum ei videbitur, Consistorium idem tum de hujusmodi tum de ceteris negotiis).

b), Negotia inter ecclesiasticos contentiosa, quae Ecclesiarum proprietates tum mobiles, tum immobiles attingunt.

c) Querelae, reclamationes contra Ecclesiasticos vel ab Ecclesiasticis, vel a Laicis delatae ob injurias, vel damna, vel propter obligationes haud servatas ac minime dubias tum in jure, tum in facto, cum tamen actor hanc praeferat viam ut sua tueatur jura.

d). Causae nullitatis votorum monasticorum; ipsae perpendentur et judicabuntur juxta regulas statutas in Apostolicis Litteris Benedicti XIV. » Si datam «.

II. Quantum ad Laicos.

e). Causae Matrimoniales, probationes legitimitatis Matrimoniorum, acta nativitatis, acta Baptizatorum, et Defunctorum, etc.

III. Mixta.

f) Casus in quibus necesse est infligere poenitentiam canonicam ob crimen, ob ordinationum poenalium violationem (*contravention*), vel ob delictum quodcumque, de quibus a laicis Tribunalibus lata est sententia.

IV. Oeconomica.

g), Praescriptum vel praevia nota summarum, quae Clero sustentando destinantur, examen expensarum, ratio de his summis redita, negotia quae Templorum, Aedicularum, etc, instaurationem vel aedificationem respiciant. Praeterea Consistorii erit formare indices Ecclesiasticorum, et Paroecianorum Dioecesis, mittere encyclicas litteras aliaque scripta, quae non spectent negotia administrationis Dioecesis.

I. O Duchownych Dyecezalnych.

a), Sprawy karności w ogóle dotyczące (mniéj jednak ważne, które pociągają za sobą lekkie kary, to jest: lżéjsze od usunięcia z obowiązku lub w nim na krótszy lub dłuższy czas zawieszenia rozstrzyga Biskup, bez naradzenia się z Konsystorzem, temuż jednak Biskupowi zupełna pozostaje wolność, naradzania sie z Konsystorzem, tak w tych, jako i w rzeczach innnych, jeżeli to za stósowne uzna).

b). Sprawy pomiędzy duchownymi sporne odnoszące się do własności kościelnych, tak ruchomych jak nieruchomych.

c). Skargi i zażalenia wniesione naprzeciw duchownym, przez duchownych lub świeckich, o krzywdy albo szkody, lub o powinności nieuiszczone, i wcale wątpliwości nieulegające, tak w prawie jako w rzeczy, gdy pozywający tę obiera drogę, w obronie praw swoich.

d). Sprawy unieważnienia ślubów zakonnych rozstrząsane i roztrzygane będą podług ustaw przepisanych bullą Benedykta XIV. „Si datam."

II. Co do świeckich.

e). Sprawy małżeńskie, metryki ślubne, urodzenia, chrztu i umarłych.

III. Sprawy mięszane.

f) Okoliczności w których zachodzi potrzeba wymierzenia kary kanonicznéj za przestępstwo, lub kontravencyjnéj, lub wreszcie za jakiekolwiek przewinienie o którem zapadł wyrok w trybunałach świeckich.

IV. Przedmioty gospodarcze.

g) Wczesny wykaz kapitałów przeznaczonych na utrzymanie duchownych, sprawdzanie wydatków, zdanie rachunków z tych summ; przedmioty dotyczące poprawy lub budowli kościołów i kaplic. Prócz tego do Konsystorza należeć będzie, sporządzać wykazy duchownych i parafian dyecezalnych, rozsyłać okólniki i inne pisma, które się nie odnoszą do zarządu Dyecezyi.

XV.

Negotia praedicta decernuntur ab Episcopo postquam a Consistorio examinata fuerint, quod tamen consultationis partes tantummodo retinent. Episcopus minime tenetur afferre rationes suae sententiae illis etiam in casibus, in quibus ejus opinio ab illa Consistorii discreparet.

XVI.

Cetera Dioecesis negotia, quae *administrationis* nomen habent, et in quibus continentur casus conscientiae, fori interni, itemque, uti supra dictum est, casus disciplinae, levibus dumtaxat poenis, aut pastoralibus exhortationibus obnoxii ab auctoritate, et a sententia spontanea Episcopi unice pendent.

XVII.

Omnes Consistorii Viri sunt Ecclesiastici; eorum nominatio, et dimissio ab Episcopo pendent; nominationes ita fiunt ut Gubernio haud ingratae sint. Si Episcopus ex suae conscientiae monitu opportunum duceret aliquem a Consistorio removere, statim alium in ejus locum sufficiet Gubernio paritet haud ingratum.

XVIII.

Personae Curiae Consistorii Episcopo confirmabuntur ad praesentationem Secretarii Consistorii.

XIX.

Secretarius Episcopi, cui munus demandatum de commercio Litterarum officialium, et peculiarium ab Episcopo directe, et immediate nominatur; is pro ejusdem Episcopi arbitrio ex Viris ecclesiasticis eligi poterit.

XX,

Munera Virorum Consistorii cessant ubi Episcopus ex hac vita migraverit, vel Episcopatum dimiserit, aeque ac ubi finem habuerit administratio Sedis vacantis. Si Episcopus diem supremum obeat, vel ab Episcopatu se abdicet, illius Seccessor, vel qui pro tempore illius locum

XV.

Wymienione sprawy Biskup rozstrzyga, po ich rozstrząśnieniu przez Konsystorz, który tylko ma głos doradczy. Biskup wcale nie jest obowiązany tłumaczyć się ze swojego zdania, w tych nawet przypadkach, w których takowe nie zgadzają się z myślą Konsystorza.

XVI.

— Inne sprawy dyecezalne administracyjne, pomiędzy które liczą się przypadki sumienia, pod względem Sakramentu pokuty i (jak wyżej wspomniano), sprawy karne, które ulegają lekkim tylko karom, lub napomnieniom pasterskim, są jedynie zawisłe od władzy i dowolnego zdania Bisknpa.

XVII.

Wszyscy członkowie konsystorscy są duchowni, których mianowanie i od urzędowania uwolnienie zależy od Biskupa, tacy jednak mają być mianowani, którzyby nie byli niemiłemi rządowi. Jeżeliby Biskup idąc za natchnieniem własnego sumienia, uważał za stosowne, oddalić kogo z Konsystorza, zaraz innego członka na jego miéjsce wybierze, podobnież rządowi nie podejrzanego.

XVIII.

Członkow Konsystorza potwierdzać będzie Biskup na przedstawienie Sekretarza konsystorskiego.

XIX.

Sekretarza biskupiego, którego jest obowiązkiem prowadzić korrespondencyą na urzędowéj i prywatnéj drodze, obierać będzie wprost i bezpośrednio Biskup, a który według woli tegoż Biskupa z duchownych wybrany bydź może.

XX.

Urzędy członków konsystorskich, ustają ze śmiercią Biskupa, gdyby ten swoje pasterstwo złożył, lub gdy się skończył czas zarządu dyecezyą, w razie jéj zawakowania. Gdyby Biskup umarł lub urząd swéj złożył, następca lub na on czas zastępca jego (czy Koadjutor w następstwie

tenet (sive Coadjutorum habeat cum futura successione, sive Capitulum eligat Vicarium Capitularem ad sacrorum Canonum normam) statim Consistorium iterum constituet, quod semper, ut supra dictum est, Gubernio haud ingratum sit.

czy Wikaryusz od Kapituły obrany podług ustaw kanonicznych) zaraz na nowo ustanowi Konsystorz, któregoby członkowie jak się wyżej powiedziało, rządowi nie byli podejrzanemi.

XXI.

Episcopus supremum habet moderamen in docendi rationem, in doctrinam in disciplinam omnium suae Dioecesis Seminariorum juxta praescripta a Concilio Tridentino Cap. XVII. Sess. XXIII.

XXI.

Biskup ma najwyższy zarząd co do wykładu nauk i prowadzenia wszystkich Seminaryów swojéj dyecezyi, podług ustaw Soboru Trydenckiego r. XVIII. pos. XXIII.

XXII.

Electiones Rectorum, Inspectorum, Professorum, et Magistrorum pro Dioecesanis Seminariis Episcopo reservantur. Antequam eos nominet certior fieri debet hujusmodi electiones, quod ad civilem vivendi rationem, haud praebere Gubernio objiciendi locum. Cum Episcopus necessarium duxerit amovere Rectorem, vel Inspectorem, vel aliquem ex Professoribus, aut Magistris, statim illis eadem ratione successorem dat. Ipse libertate pollet intermittendi pro tempore unum, vel plura studiorum curricula in suo Seminario. Cum necessarium existimaverit intermittere omnes in simul studiorum cursus, et Alumnos ad suos parentes mittere continuo Gubernium instruet.

XXII.

Wybór na rektorów, inspektorów, professorów i nauczycieli po seminaryach dyecezalnych przy biskupie pozostaje. Przed ich zamianowaniem winien się przekonać o ich postępowaniu obywatelskiem, aby ich wybór, nie dał powodu rządowi do czynienia jakowych zarzutów. Gdyby Biskup uznał potrzebę oddalenia rektora, inspektora albo którego z professorów lub nauczycieli, zaraz ich następców obmyśli w taki sam sposób.— Sam może wstrzymać na czas, jeden lub kilka kursów naukowych w swojém seminaryum. Gdyby widział potrzebę zawiesić cały bieg nauk, i alumnów odesłać do rodziców, za każdą razą Rząd o tém zawiadomi.

XXIII.

Archiepiscopus Metropolitanus Mohiloviensis exercet in Ecclesiasticam Academiam Petropolis eamdem auctoritatem, quam quisque Episcopus in proprium Dioecesanum Seminarium exercet. Is unice ejusdem Academiae Caput, et Supremus Moderator est. Caetus Consiliariorum, vel Moderatorum Academiae consultationis tantum patres habet.

XXIII.

Arcy biskup Metropolita Mochilowski, będzie miał nad Akademią duchowną Petersburską tę samę władzę jaką ma każdy biskup nad seminarium swojéj dyecezyi. On jest sam jeden téjże Akademii głową i najwyższym rządcą. Zgromadzenie radców, lub zawiadowców akademi ma tylko głos doradczy.

XXIV.

Electio Rectoris, Inspectoris, et Professorum Academiae ab Archiepiscopo fiet ex relatione Consilii Academici. Quae in articulo XXII. praescripta sunt hisce electionibus item aptantur.

XXIV.

Rektora inspektora i professorów Akademi wybiera Arcy-biskup, na przedstawienie rady akademickiéj. Przepisy w artykule XXII. stosują się równie do tych wyborów.

XXV.

Professores, et Adiuncti scientiarium Theolo-

XXV.

— Professorowie i adjunkci nauk teologi-

gicarum semper ex Ecclesiasticis Viris eliguntur: alii Magistri eligi poterunt ex Laicis catholicam religionem Romanam profitentibus, iisque praehabitis, qui studiorum curriculum confecerint in aliquo majori Imperii Athenaeo, atque Academicos gradus fuerint consequuti.

XXVI.

Conscientiae Moderatores Alumnorum tum cujusque Seminarii, tum Academiae nullam sibi arrogent partem in dirigenda Instituti disciplina; ipsi adlegentur, et nominabuntur ab Episcopo vel Archiepiscopo.

XXVII.

Post novam Dioecesium circumscriptionem Archiepiscopus semel et in perpetuum cum Ordinariorum consilio statuet numerum Alumnorum, qui ab unaquaque Dioecesi ad Academiam mitti poterunt.

XXVIII.

Programma studiorum pro Seminariis redigetur ab Episcopis. Pro Academia ab Archiepiscopo postquam rem cum suo Academico Consilio contulerit.

XXIX.

Postquam regulae Academicae Ecclesiasticae Petropolis modificationes subjerint conformes institutis, de quibus in praecedentibus Articulis conventum est, Archiepiscopus Mochiloviensis de ipsa Academia relationem ad S. Sedem mittet illi parem, quam Archiepiscopus Varsaviensis Choromanski confecit, quum Academia ecclesiastica illius civitatis fuit restituta.

XXX.

Ubicumque jus patronatus haud existit, vel pro tempore est intermissum, nominantur ab Episcopo Parochi Gubernio haud ingrati, praevio examine et concursu inter candidatos juxta regulas a Concilio Tridentino praescriptas.

cznych mają bydź wybierani z duchownych, na innych zaś nauczycieli wybieranémi bydź mogą wyznawcy Religii rzymsko-katolickiéj, z których mają pierwsze miéjsce ci, którzy ukończyli nauki w jednym z wyższych zakładów naukowych państwa, i otrzymali stopnie akademickie.

XXVI.

Spowiednicy alumnów tak każdego seminaryum, jako téż akademii, nie mają się mieszać w zarząd zakładu: tych przybierać i mianować będzie Biskup lub Arcy-Biskup.

XXVII.

Skoro na nowo rozgraniczenie dyecezyi nastąpi, Arcy-Biskup po zniesieniu się z Biskupami, raz na zawsze oznaczy liczbę alumnów, którzyby mogli być wysyłani z każdéj dyecezyi do Akademii.

XXVIII.

Plan nauk na seminarya ułożą Biskupi. Dla akademii ułoży Arcy-biskup, porozumiawszy się z swoją Radą Akademicką.

XXIX.

Gdy urządzenie Akademii duchownéj w Petersburgu ulegnie zmianom stósownym do zasad, na jakie się zgodzono w poprzednich artykułach, Arcy-biskup Mochilowski przeszle o jéj stanie sprawozdanie stolicy S. podobne owemu jakie zdał Arcy-biskup Warszawski Choromański, gdy Akademia w Warszawie na nowo urządzoną została.

XXX.

Gdzie nie istnieje prawo kollacyi, lub na czas jest przerwane, Plebanów Biskup mianuje, przeciw którymby rząd zarzutu nie miał, za poprzedniem odbyciem konkursu przez ubiegających się podług ustaw Soboru Trydenckiego.

XXXI.

Templa catholica romana libere reparantur aere Communitatum, vel privatorum hominum qui hujusmodi curam suscipere velint. Quotiescumque eorum vires haud sufficerent, Imperiale Gubernium adire poterunt, ut necessaria subsidia obtineant. Consilium capietur nova aedificandi templa, et paroeciarum numerum augendi quum id postulet vel populi incrementum, vel nimia existentium paroeciarum amplitudo, et communicationum difficultas.

Romae 3 Augusti 1847.

A. Card. Lambruschini
I. Comte de Bloudoff.
A. Bouteneff.

XXXI.

Naprawy kościołów Rzymsko-katolickich mają bydź uskutecznione nakładem gmin lub kosztem prywatnych, którzy go zechcą podjąć. Ilerazyby ich nakład nie starczył, mogą się udać o potrzebną pomoc do Rządu celem jéj uzyskania. Budowy nowych kościołów, i pomnożenie liczby parafij nastąpi, gdy tego wymagać będzie, albo powiększona ludność, lub zbyt wielka istniejących parafij rozległość i trudność dla parafian znoszenia się z swoim pasterzem."

W Rzymie d. 3. Sierpnia 1847 roku.

A. Kard. Lambruoschini.
Hr. Błudow.
A. Buteniew.

KONFERENCYE DUCHOWNE
W KRAKOWIE.

Kościół Boży na ziemi jest jedném wielkiém stowarzyszeniem wiernych. Wyraz Ecclesia nic też innego nie znaczy, jedno zebranie albo zgromadzenie. W łonie téj płodnéj, kochającéj matki, mieściło się i mieści od wieków, tysiące mniéjszych stowarzyszeń, zebrań, zgromadzeń, zawiązanych w pewnych szczególnych celach, jako tyleż dziatek, których matka wspólna dogląda, kieruje, i błogosławi. Cała siła kościoła (po ludzku rzecz biorąc), jest w stowarzyszeniu: a i łaska Boska jest doń przywiązana. Dziś kiedy świat używa i często nadużywa téj siły, któréj tajemnicy od kościoła się nauczył, winni wierni, tem bardziéj kapłani, téj potężnéj dźwigni z ręku niewypuszczać.

W pierwszych zaraz wiekach kościoła, kapłani, mnisi zbierali się na rozmowy i narady duchowne zwane *collationes*. Z przysłuchania się takim *znoszeniom się* pustelników Tebaidy i Palestyny, Kassyan ułożył pod tąż nazwą, dzieło swoje, dotychczas budujące; zakonne i pobożne dusze. Takie *collacye* albo *konferencye* trwały po zakonach, pośród *tercyarzy* albo braci *zewętrznych*, pod kierunkiem różnych zgromadzeń zakonnych, do których i kapłani i świeccy się wpisywali. Wzór wszakże najbliższy do naszego zebrania mamy w Konferencyach duchownych, na które S. Wicenty a Paulo zbiera niekiedy kapłanów nienależących do swego zgromadzenia; za pomocą których obudził wielce w duchowieństwie zamiłowanie do nauk i posług kościelnych.

W spółcześnie

Do tego Numeru dołącza się Dodatek.

Redaktor Odpowiedzialny Ks. K. Scypio.— W Drukarni Józefa Czecha.

DODATEK DO Nr. 3. TYGODNIKA KOSCIELNEGO.

Współcześnie Wielebny Olier proboszcz Sgo. Sulpicyusza i założyciel stowarzyszenia kapłanów trudniących się wychowaniem młodych lewitów, założył podobne Konferencye na które Bossuet i Fenelon młodzi jeszcze uczęszczali. XX. Missyonarze Sgo. Wincentego a Paulo, dotychczas po wszystkich prawie krajach przechowali ten pobożny i korzystny zwyczaj. W Rzymie oprócz konferencyi missyonarskich, rozwiązywania trudności z Teologii moralnéj przy Wikaryacie, świątobliwy kapłan żyjący X. Wincenty Palotta, zbiera u siebie co tydzień chętnych kapłanów z wielkiém ich zbudowaniem i korzyścią. W naszym Krakowie, przed rozbiorem kraju śp: Biskup Załuski strzegł by się kapłani na takie konferencye co dni pietnaście zbierali, a nadto w tydzień przy katedrze dla rozwiązywania zawilszych przypadków jakie się mogą przy słuchaniu Spowiedzi Stéj. zdarzyć (casus conscientiae.) Gdy jednak te wszystkie instytucye poszły w zapomnienie równie jak Zgromadzenia Dekanalne, pewna liczba kapłanów postanowiła zastąpić je zawiązaniem *Konferencyi Duchownéj* na drodze prywatnéj. Tym celem zgromadziło się dnia 2 Listopada kilkunastu kapłanów świeckich i zakonnych, w mieszkaniu i pod przewodnictwem, zacnego i od wszystkich, tak duchownych jak i świeckich, wysoce cenionego X. Kanonika Rozwadowskiego. Odtąd co Czwartek o godzinie 4téj z południa zbiera się do dwudziestu kapłanów. — Z narad w dwóch pierwszych zebrań, o celu, naturze i potrzebie takich konferencyi, JMX. Godlewski penitencyarz przy kościele Panny Maryi, uproszony do trzymania pióra, skreślił następujący artykuł dla objaśnienia spółbraci tak w mieście jak w okręgu, który tu umieszczamy:

„Najszczersze chęci, usiłowania i poświęcenia się pojedynczych, nie wiele dokazać potrafią. Tylko połączone siły wielu wspólnie działających, nadają potrzebną moc, zaufanie, uzbrająją odwagą i wytrwałoscią do pokonania przeszkód napotykanych, i w każdem dobrém dziele trudności, do pożądanego celu szczęśliwie doprowadzić mogą. A lubo w dziele nam powierzoném, jako Boskiém, nadewszystko w Jego pomocy ufać i nadzieję pokładać mamy; jednakowóż i środków, które roztropność i doświadczenie radzi, zaniedbywać nie powinniśmy, tém bardziéj: że sam Chrystus nam to zaleca, i łączącym się w Jego sprawie skuteczniéjszą pomoc obiecuje, mówiąc: Gdzie są dwaj albo trzéj zgromadzeni w Imię moje tamem jest w pośrodku ich.“ Mat. XVIII. 20. Zachęceni przeto słowy Zbawiciela i przykładem Braci naszych, tak dawniéjszych jak obecnych czasów; postanowiliśmy, dla wspólnego porozumienia się w rzeczach nas, jako kapłanów najbliżéj dotyczących, to jest: względem najstósowniéjszego nauczania ludu, utrzymania i pomnożenia między nim ducha religii i pobożności, a między sobą jedności, miłości i zgody, zbierać się i naradzać w oznaczonym przez siebie czasie i miejscu.. Tém bardziéj czujemy się do tego spowodowani tą okolicznością: że w tych czasach bardziéj niż kiedykolwiek obudziła się chęć, okazała się potrzeba nauki i oświaty nawet w najniższych warstwach społeczności; a ludzie niebaczni, korzystając niekiedy z takiego usposobienia ludu, przy sposobności narzucają się mu za nauczycielów usłabiając w nim wiarę, podkopując religią, obudzając szkodliwe namiętności, starają się zniechęcić go i oburzyć przeciw kapłanom, a pozyskać sami jego zaufanie, aby go tém łatwiéj do swych zamiarów użyć mogli. I niestety! wyznać należy, chociaż w złym zamiarze, zawstydzają nas swoją niezmordowaną czynnością. Nie godzi się przeto nam, którzy z obowiązku i powołania naszego powinniśmy być Nauczycielami i przewodnikami ludu, patrzeć na to obojętnie.

zostawać nie czynnemi i oddawać go niejako dobrowolnie w ręce niepowołanych apostołów. Powinnością owszem naszą jest, z wrastającą potrzebą i niebezpieczeństwem, podwoić pracę i usilność; aby gdy my zasypiamy, nieprzyjaciel zawsze czujny, na roli, którąśmy uprawiać i strzedz powinni, nie zasiewał szkodliwego kąkolu, a na nas nie spadła ciężka przed Bogiem odpowiedzialność, żeśmy milczeli, albo nie to, i nie tak jak należało mówili.

Dla tém pewniejszego osiągnienia tego zbawiennego celu, kapłani tutéjsi postanowili zbierać się peryodycznie, a to wnadziei: że wspólne porozumienie poda środki zaradzenia wciskającemu się złemu, wskaże sposoby ich użycia, a wspólne działanie i wzajemna pomoc, ułatwi nam dopełnienie ciążącego na nas obowiązku.

Odpowiednie do tego zamierzonego celu, zebranie kapłanów przyjmuje następujące Zasady, których się wciągu swego istnienia trzymać będzie:

Towarzystwo nasze jest Zgromadzeniem *prywatném jawném-religijném.*

1. Zgromzdzenie nasze jest *prywatném*, a to w tem rozumieniu; że nie przywłaszcza sobie żadnéj urzędowéj władzy i powagi, i tylko przyjacielską radą, braterskiém napominaniem, i zachęcaniem, upowszechnianiem pism pożytecznych i budujących a nadewszystko pilnèm i stósownèm nauczaniem wkościele i po za kościołem, w duchu i myśli kościoła katolickiego, gorliwością o służbę Bożą, dobrym przykładem i bezinteresownością, na pobożność i dobre obyczaje ludu, a szczególniej ubogich i dzieci wpływać zamyśla. A przeto nie tylko żadnych i dla nikogo praw stanowić, rozkazów lub roporządzeń wydawać nie może—ale uznaje się niepowołaném i nieupoważnionem do jakich bądź, choćby tylko dyscyplinarnych i karności kościelnéj dotyczących Reform, i zmian.—Owszem jego zadaniem i usilnością będzie; do zachowania tak powszechnego kościoła Praw, jakoteż Synodów prowincyonalnych zachęcać, zaszłe nadużycia usuwać, co dobrego zaniedbane zostało wskrzeszać, zapomniane pobożne zwyczaje odświeżać—a to wszystko tylko na drodze dobrowolnego porozumienia się z Braćmi, przez prożby i przedstawienia, gdzieby tego okazała się potrzeba, zasiągnąwszy pierwéj rady i pozwolenia Zwierzchności Duchownéj.

2. Zgromadzenie to, lubo jest prywatne, nie jest jednak tajemne i zamknięte, ale *jawne*, i każdemu kapłanowi świeckiemu, czy zakonnemu zmiasta Krakowa i jego Okręgu, a nawet przejezdnym nie tylko wolno na nie uczęszczać i mieć udział w jego naradach; ale owszem życzeniem to jest Zebrania i zapraszać wszystkich kapłanów, aby się jak najliczniéj zgromadzać i swoją radą i doświadczeniem wspierać go chcieli.

3. Towarzystwo nasze jest nareszcie Zgromadzeniem *duchowném, religijném*: przeto przedmiotem narad jego nie będą pytania polityczne; bo chociaż jako Obywatelom sprawa publiczna i Ojczyzny nie jest i nie powinna nam być obojętną i obcą jednakowoż one do obrębu narad celom li-duchownym i religijnym poświęconych, nie należą.—Pracując zaś szczerze wnaszym zawodzie duchownym, nauczając, oświecając Lud względem jego obowiązków, najwięcéj się zasłużemy Ojczyznie, najskuteczniéj przyczyniemy się do jéj dobra; bo Religia jest podstawą i koniecznym warunkiem trwałego szczęścia każdéj społeczności; a najlepszym Obywatelem jest bez wątpienia ten, kto najlepiéj wypełnia obowiązki stanu swego.

Ten jest cel i zamiar Zebrania naszego, ten zakres jego czynności i działań. Nic tu nie zamierzamy nowego, tylko do tém łatwiéjszego wykonania tego, do czego już na mocy urzędu kapłańskiego i powołania naszego upoważnieni i obowiązani jesteśmy, wspólną radą i pomocą wspierać się chcemy i wtym jedynie eelu się łączymy.

W dalszych konferencyach dotknięto następujących przedmiotów:

1) Czyby nie wypadało wydawać pisma Duchownego? X. Scypio Kanonik katedralny, oświadczył, iż od lat wielu zebrał materyały do Dziejów kościoła polskiego, że do wyjścia niezwłocznego pisma wszystko już przzgotował; uprasza tylko spółbraci kapłanów o pomoc, którą mu chętnie obiecano. Istotnie wyszły już dwa numera tego pisma pod tytułem Tygodnik Kościelny.

2) Następnie oświadczył iż z pism Religijnych tak krajowych jak zagranicznych które zapisał, umyślił założyć w mieszkaniu swojem Czytelnią dla duchownych tak miejscowych jak przyjezdnych, do której Szanowni Kapłani bezpłatnie uczęszczać będą mogli. Oświadczenie to Zebranie z wdzięcznością przyjęło. Jak skoro lokal będzie gotowy, nieomieszkamy donieść o godzinach w których czytelnia będzie otwarta.

3) Wykładanie staranne katechizmu nie tylko po kościołach, ale nadto po szkółkach parafialnych. Dwóch Duchownych z okręgu oświadczyło iż Nauczyciele wiejscy opierając się na rozporządzeniu z 1833 r. usuwające zupełnie szkółki z pod nadzoru Duchownych, niechętnymi się często kapłanom parafialnym pokazują, i dzieci do kościoła nawet w niedzielę nie posyłają. Zebranie postanowiło starać się przez władze właściwe aby prawo to, o którem, nie już w Austryi ale w Prusiech protestanckich Rząd nieśmiał pomyśleć, było uchylone, a podług rozporządzeń byłéj Rzpltéj Krakowskiéj i w Cesarstwie exystujących, nadzór nad szkółkami, a mianowicie wykład Religii był Duchownym przywrócony. Zebranie ma nie płonną nadzieję, iż starania jego pomyślnym zostaną uwieńcznone skutkiem.

4) Zebranie oświadczyło towarzystwu zakładającemu w mieście szkółki niedzielne dla rzemieślników, gotowość wykładania nauki religii przez jednego z członków swoich. Oświadczenie to z wdzięcznością zostało przyjęte. X. Miłkowski ze Zgromadzenia Canoni Reguli wykłada katechizm nietylko w kościele parafialnym Bożego Ciała na Kazimierzu, gdzie wiele z Galicyi przychodzi, ale nadto w Szkółce. X. Kulczycki missyonarz katedralny, oświadczył się z ochotą katechizmowania biednéj ludności na przedmieściu Smoleńsk.

[*Dalszy Ciąg nastąpi*].

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

SZWAJCARYA. Nie musi bydź już obcém czytelnikm naszym iż Rząd Fryburski porwał siłą i wtrącił do wilgotnych lochow zamku Chillon Biskupa Genarssi i Lozanny. Dzienniki nasze polityczne powtarzając dzienniki radykalne szwajcarskie, przedstawiają go jako buntownika przeciw władzy świeckiéj. Wieczny to wybieg od czasów pierwszych prześladowań za Cesarstw Rzymskich aż do naszych czasów. Co więcéj Pan nasz Zbawiciel był też oskarżony jako wichrzyciel a chciwy władzy świeckiéj. Bp: Marylley, mąż dziwnéj słodyczy charakteru, kiedy w czasie wojny *Sonderbundu* z konfederacyą szwajcarską Fryburg w skutek zdrady dowódzców niemógł się utrzymać, z narażeniem życia, obiegał miasto radząc poddanie się. Ale bronił potém jak przedtém praw i wolności kościoła. Grzech nieprzebaczony, w obec wszystkich olbrzymich jak karłowatych ciemięzców, czy herbowną zbroją odzianych, czy z czapką frygijską na głowie. Czytamy w téj rzeczy co następuje w dzienniku *Ere Nouvelle*.

Genewa 25 Października. Dziś o 2giéj po północy Bp. Lozanny i Genewy X. Marilley porwany został z pałacu swojego i zawieziony do Lozanny gdzie stanął nazajutrz o 2iéj po południu niepozwolono mu wziąść nikogo z domowników, ani rzeczy niezbędnie potrzebnych. Wybrał się w stroju biskupiem z krzyżem na piersiach.

Katolicy całego Chrześcianstwa po sławnych Arcy-biskupach kolonij i Poznania, ofiarach despotyzmu zwroćcie oczy na tego, który umie naśladować ich cnoty i męztwo.

Katolicy Szwajcarscy mylił że się ten Biskup kiedy wam przepowiadał że wiara nasza będzie pewnie wystawioną na uciski. Katolicy Geneweńscy cnoltliwy, ukochany pasterz dusz waszych w kajdany okuty za Stą. sprawę bo za niezależności kościoła. Łzy wasze niech się utamują, żal wasz niech będzie pełen wiary i nadziei. Zwykł Pan Bóg doświadczać dusze najwznioślejsze a tryumf kościoła bożego tym jest pewniéjszy im ofiary przez niego wybrane są wznioślejsze i czystsze. Modlmy się za naszego pasterza, modlmy się za tych co nam go wyrwali. Ale nigdy nie są wstanie wyrwać z serc naszych posłuszeństwa i przywiązania do Jego osoby.

BELGIA. Donosiliśmy już o Soborze Niemieckim dziś zDziennika Rzymskiego wypisujemy co następuje. W końcu Października Biskupi Belgii, zebrali się w Mechlinie [Malines] pod przewodnictwem kardynała Sterech Arcy-biskupa tego miasta w celu narady o potrzebach i interessach kościoła w obecnym położeniu w Belgii. Trwały narady dni pięć a każdego dnia dwa odbywano posiedzenia, przez trzy lub cztery godzin. Nunciusz Stolicy s. uczęszczał na nie. Odczasu odzyskania wolności kościoła w Belgii to jest od r. 1831 zgromadzenia takowe odbywają się rok rocznie. Są one źródłem obfitych korzyści dla religij, biskupów jednego kraju ściśléj kojarzą między sobą nadając ich czynnościom więcéj dzielności i powagi. Czynność zaś ta gdyby tylko szczegółową jednego Biskupa była nigdyby tak skuteczną bydź nie zdołała. Temu to zjednoczeniu winni Biskupi Bellgijscy odniesione zwycięstwo nad wielu trudnościami i założenie instituciyi które gdzieindziéj nie istnieją. Wskażemy tylko jedną to jest kongregacye dekanalne corocznie. Dyecezye w Belgii dzielą się na dekanaty, te zawierają pewną liczbę parafij. Każdego roku zgromadzają się dziekani u Biskupa swego miejscowego. Następnie każdy dziekan wzywa proboszcza swego dekanatu celem udzielenia im wiadomości o postanowieniach zapadłych lub przestrogach z narad wynikłych odbytych u Biskupa. O ile więc zgromadzenia Biskupów utrzymują zgodę i jedność między naczelnemi pasterzami i nadają wiecéj wagi ich postanowieniom o tyle też gromadzenia naszego duchowieństwa utrzymują porozumienie się wzajemne między jego członkami i warują jednostajność praktyki w każdéj dyecezyi.

ROZMAITOŚCI.

Dziennik L'ami de la Religion zamieszcza list z Wiednia w którym donoszą że duchowieństwo Wiedeńskie mianowicie XX. proboszcze téj stolicy podali prośbę sejmowi arcy ważnéj treści pod względem religijnym. Domagają się usunięcia z całego państwa austryackiego postanowień Józefa II. w sprawach kościelnych *in ecclesiasticis.* Tem postępowaniem udowadnia duchowieństwo Wiedéńskie że rozumie ile złego sprawił i sprawić by mógł jeszcze Józefinizm kościołowi bożemu, oraz że jedynym środkiem ożywienia uczuć religijnych w tym kraju jest otrzymanie zupełnéj emancypacyi kościoła od wszelkiej kurateli przezwanéj nadzorém kontrolą lub supremacią polityczną. Rongianizm niestety rozszerza się w Wiedniu lecz tylko pomiędzy bogatemi. Prawdziwi katolicy ubolewają nad tém obłąkaniem i usiłują tém bardziéj jednoczyć wszelkie zdolności i wspierać się dla dania odporu nieprzyjaciołom prawdy. Zjednoczenie katolickie które wzięło swój początek w Wielkim Xięstwie Badeńskim; założone też zostało i w Wiedniu obecnie liczy wielką liczbę członków. W Styryi katolicy gorliwie żądają emancypacyi kościoła. Benedyktyni starożytnego opactwa Atonont drukują mnóstwo uczonych pism w których główným założeniem jest wykonać nie utracone nigdy prawo kościoła do zupełnéj niezależności co do jego zarządu duchownego i doczesnego. Wpisywanie się do Zjednoczenia katolickiego szybko postępuje, wywołana tak ważna kwestja, rozstrząsana pod każdym względem, musi mieć koniecznie to następstwo że cały kraj nią się zajmuje i uzna niezadługa niezależność kościoła. Wszyscy niemal obecnie w téj mierze zgodnie przyznają że biórokracya Józefińska krępując władzę Biskupów i duchowieństwa była powodem ludowi wiernemu do zgorszenia się z niedołęztwa swoich pasterzy, a następnie i osłabienia w nim zaufania. Kiedy ruch dzisiejszy zdobył wolność dla każdego, miałżeby tylko kościół katolicki pozostać ujarzmionym?